

Nemzeti Társalkodó

KOLOZSVÁRT
—
9-ik szám.

PÉNTEKEN,
—
Mart. 1-én

1

8

4

4

Tartalom: Gorpus delicti: eredeti beszély. Frankon (végzet.) Egy Nöhöz. Tölgy és rózsza. Holmi.

CORPUS DELICTI.

Eredeti beszély.

VII.

(Folytatás)

Itt vagyok tehát öledbenzajgó világ! Féltéve, hogy e' bureaux magányában ásitozok az élet s' halál ítéletek halmaza között; vagy fel fel idézve képzetimhen Vilma báj mozdulatit, unalmimat szerelmi gondjaimmal altatom.

Vilma bájos lány, szeme sötét, pedig benne lakik még is a' nap, arcza halványka de gyöngé pirerek vonulnak át haván — haja dufürtökkel folyja el hattyu keblét, 's lebüvölő mosoly teszi angyalivá arczát. Szóval ő szép annyira, hogy ha hajlamot adott volna Isten, tán megénekelném. Isten nekem dalt nem adott. Mit is ér az? a' csalógánylaka erdők magánya, a' pacsirtáié partag mező, míg a' páva sík folyosók küszöbjeit tapodja. Külsülám az élet ajánló levele, hiuskodás legbiztosb eke az élet barázdáiban.

Egy érzelő hős van körünkben is, hah! ez éppen Julia testvére: Szerenfy Géza. Ide jár naponta, mint a' titoknok kegyence, dolgozik e' bureauxban, 's eszik asztalnál, me-

reng Vilma arczain — 's elmegy alunni, vagy busulni, ez napi foglalkozása. Arcza rendszerint sápadt, 's olly gyakran sohajt hogy szélsélyem jött egy szelmalom mintát készíteni, 's oda tenni elébe időtöltéscmül — a' mint a' kész, 's illő helyen van. Szegény ábrándos madár! néhány dalát láttam már a' törvényes acták közt, minden szava Vilma bájait festi. Nevetség látni őt dühöngésében, különben hozzám bizalma nincs, 's egy szót ki nem csikarhatok szive titkaiból. Am halgasson ő, minden percze elárulja Vilma iránti vonzalmát. Asztalnál is csaknem minden falatja torkán akad ... Szeme mint keselyé a' rostély mögötti prédán sovárdad vágygyal csüng Vilma arczain, 's mint kigyul arcza, mint látszik egész lényén szívének végtelen üdve, ha végre is a' lánytól egy futó pillantatot nyer. Ő vonzalomnak véli ezt, nem tudja a' szem pliyicai hatását, nem tudja, hogy kit hosszasan nézünk, előbb utóbb kéntelen ránk pillantani. A' titoknok különben mint mondám sziveli őt, 's el is nézné lánya reserva széptevőjének, mert adományja van benne a' természetnek .. ha olly botor ábrándos nem volna. Így a' reserva széptevőből később tán egy reserva férj is kitelnék. Csitt, éppen jön.

VIII.

Még két óra van hátra, 's várnom kell. Hah mint felzavarja e' gondolat véretem, szin-

tén bánni kezdem heveskedésemet... jó volna őt kiengesztelnem. Nem! az nem lehet, mit mondana Vilma, mit a' világ?

Géza midőn a' reggel e' bureauxba belépe, azonnal átérté a' szelmalommali gunyomat.

„Őn“ szóla hozzám kigyult arczezal, „őn u ram naponta kezd gunyjaira gunyt halmozva zsarolni nyugalmamon. Most komolyan figyelmeztetem őnt, hagyjon fel játékkal, mert a' játék idején már váltig mindketten túl értünk!“ Szólt, 's szelmalommat arczhevülve dobáki az ablakon.

„Őn édes Géza jól néz ki, szólék, illy jó szinben még nem láttam őnt.“

Ő hallgatott.

„Ha így látná őnt Vilma, megadná a' csókot mit dalaiban olly esengve kér!“—folytatám ingerelve őt.

„Őn galád, ha nem szünik meg gunyolódni! szólt kékülő ajakkal.“

„Jó volna édes Géza önnek fékezni száját, 's nem kénszeríteni rá hogy a' titoknak jó véleményéből kiessék.“

„Azon férfinak áldás legyen minden nyomán, azon férfinak kegyéből a' chameleon magát hizelgi ki, hallja őn. Volt neki rése mig sorsából mostani fényére emelkedett, átismerni a' lidérczek simaságait, volt neki rése megtanulni hogy kiösmérje az emberek szeméből gázságukat. Volt rése megtanulni hogy a' leghosszabb bókmosoly legnagyobb kétszíniség. 'S mióta engem kegyével naponta kötelez, volt nekem is résem átismerni férfias ferditetlen jellemét, bizalmam végtelenségével tisztelni őt; 's jogot sajátítani szivemnek hogy azokat kik e' férfiról jilly aljason illy pulyán mernek gondolkozni, becsteleneknek nevezem.“

Rég nem érzett düh fogta el e' szavakra egész lényemet, 's székemet böszen ragadám fel, az ifju agyára sujtandó; de ő megragadt.

„Uram! szóla, e' tett méltó ön gondolkozása módjához; de gondolja meg hogy ez indulatroham eltemeti jövőjét, reményeit.“

„Hah, semmirekelő!“ riadék rá 's a' széket kiakartam ragadni kezei közől.

„Vonja őn vissza szavát, vagy vivnia kell velem.“

„Ha ha ha! tudja-e hogy a' fecskét lelvöm.“

„Annál jobb, szólt hidegen, délután hat órakor várom a' kerekérdőnt.“

„Megálljon őn, szólék, nekem nincs ked-

vem valakit úgy löni föbe, hogy aztán nyakamra pör 's baj háromoljék, mig ellenem hidegvérrel nyugszik sirjában. Azért ha csakugyan olly nagy kedve van föbe lövetni magát, írjon végrendeletet, írja hogy adóssága, szerelme, vagy bár minő ok miatt magát föbe lövé—én is azt teendém 's így a' bár baj után egymástól mentek leszünk.“

„A' kívánt irat zsebenben leszen.“

„Tehát estve hat órakor.“

Ugy van! hat órakor... most éppen ötöt ütött, - az irat kész részemről is. ördög pokol! milly sötét gondolatok fognak körül, még föbe löhet azon semmirekelő, 's meghalok előbb mint Vilmának csak egy csókjában is idvezülhettem volna. Hah, mit tegyek? visszalépnem nem lehet... Erőt erőt. Olly gyáva vagyok? hisz száz lépésről hányszor nem lövém le az ebeket atyám törökbuzáiban, hányszor nem szakítám meg a' fűrjek repkedését, 's a' fecskék gőzhajó sebes röptét hányszor nem előzé meg szemem? 's én még is egy gyávától rettegek, ki még vadászni sem szokott?..... Most mennem kell Vilmához, elmondom neki, vegye búcsumat, úgy lehet egy életre; hogy én őt imádom 's meghalok; hogy ha a' mai napot túl kívánom élni, egyedül bájainak tulajdonítsa; hogy ha Isten megtart, ezután is ő leszen minden percem gondolatja.... 's még mit nem mondhatok mig ő sejtendi hogy párbajra kiállok, 's kétségkívül érte... akkor majd arra elsápad... keblemre hull. 'S ez leend a' szerelmi vallomás első stadiuma.

IX.

Megvan!

Jól tudtam, jól érzém hogy még napjaim vagynak, hogy még vesznem nem lehet, ezer alakban mosolyg rám a' remény, egész világ áldásos térként nyil föl elem, 's mint gyermeket a' virányos róna, ezer örömeikkel kínál.

A' párbaj hire szétfutott, 's most látom hogy ez még dicsemre vált. Azóta a' legnagyobb kör is baráti karral fogad, csillogó hölgyek szórják rám hódító pillantásaikat, 's közöttük a' kecseljes Camill grófnő valóban meglepett nyájas mosolya által, mellyel páholyából látszék engem idvezelni. Ah egy illy mosolyért egész világot föbe lövém.

Hah! a' harangok megköndultanak... talán csak nem halt meg ő? a' golyó mellétát-

furá; de az orvosnak volt reménye... veszen! mit érdekel? hah! de újra visszatérnek sötét pillantásim, az éj melly eddig kéjeket vagy álmot adott, most újra felidézi multam ördögeit. Biánkát látom fátolyában borongani azon egész kor sötét rémeivel. 'S látom őt, látom Juliát csecsemőjét ringatva karjain!.. Elhalt a' harangszó! ah révedező agy! hisz ez csak az óra hangja volt. Távozzatok sötét képek, távozzatok előlem... Hah! el el! hol vidor körben habzik a' kehely, szeget szeggel bünt bünnel, kit rossz órákkal vert meg élete, kinek keblét az öntudat viperái marcangolják, dobja a' város részeg örömei közé szívet... 's habzó kehelyek, örömlányok karjain részegítse le emlékezetét. Mindennek van e' földön gyógyszere, csak az utolsó bukásnak nincs.. 's nekem pedig még hány bukás kell hogy csak rossz embernek is tartsanak?

X.

Ma későn ébrülék fel, 's egészen idegen helyütt lelém magamat. A' szobák buján valának butorozva, a' támadó korány rózsapírja kétszerezve pirult át a' halvány vörös függönyöken. Itt ott a' falon félhomályban látszának fényesen rámozott buja képek, Venusok Adoniszok... 's köztük leginkább egy lepett meg, melly az asztalóra felett függött mintegy három négyszög arasznyi nagyságban. Buja habszerű vankosokon, szétomló hajfürtöktől körülárnyolva egy kéjben részegülő eszmekép szunyadt ott. Eszmeképnek nevezem, mert hódítóbb bájt még nem láték, most kezdém legelőbb megadni, hogy ugyancsak nem legnagyobb bolondsága a' világnak azon tölem eddig gyűlölt tömjénezése a' művészetnek... 's e' kép valahonnan olly ismert volt előttem.... De mekkora volt meglepetésem, midőn azon kép tökéletes eredetét pillantám meg? Venust láttam ujrászületni habjaiból, midőn ágyából a' nő felemelkedék.. 's nem tudám minő tündérhatalom játszik velem, nem tudám álmodom vagy ugyancsak való mit láték? Szemeim kiskorrig tompa 's zavart bámulással meresztém a' bájos arcokra, midőn e' csengő szózat fogadá hazatérő eszméletem:

„Ön olly korán ébrült?“

„Nagysád engedelmeiből!“ szóltam mert csak sejtém de rá nem mertem fogni hol vagyok — 's némi ezeregy éjszakai kalandokról kezdék álmodozni.

„Kérem önt hagyjon fel gunyjaival, nem fáradt ki az estve?“

„Az estve? mit tettem az estve?“

„Ön már nem is emlékezik? pedig csaknem síróba juttatott.“

„Emlékszem hogy barátimmal vigan poharazánk, emlékszem hogy egyikkel össze is kocczanék, ki merész volt állítani hogy mámorunkat Camill grófnőnél kecsesebb nő bájkörében alhatjuk ki... ennyire emlékezem, azontul mi történt? miként kerültem ide? nem tudom? meglehet a' mámor kiölte öntudatomat, 's barátim hoztak el. szóltam én.

„És miért nem vitték oda hol állításukat igazolhatták volna?„—kérde a' hölgy.

„Tökéletesen át adom a' vár kulcsait, ők győztek, ha kegyed azon ujadon érkezett bájoló Lais... ah istenemre ha ön grófhölgy lenne... de hova gondolok? O milly kedves ön e' hatyu pongyolájában, mennyi báj fekszik arczaiban, szeméből olvasom ön alig leszen 15 éves?“

„Csalódik ön! de egy kérésem van önhez, bocsásson meg, illyszerű kérdést ugyan nekünk tenni nem szabad, de ígérje ön hogy fog kérdésekre felelni.“

„Miért ne? csak életkérdés ne legyen az?“

„Szabad tehát nevét kérdenem?“

„Nevem?...“

„Igen tudtam hogy kérdésem hasztalan; de nem is fárasztom önt; meglehet csalódom.“

„Nem értem kegyedet, miben csalódom? hogy? ma? he?“

„Hagyjuk abban, ön titkolja nevét, s' engem csak ez érdekel, ez sem olly nagy, csak parányi kíváncsiság vala.“

„Ha megmondom nevem, végzi kegyed mit elkezdett?“

„Mit el kezdettem? én mit sem kezdettem el, csak parányi kíváncsiság volt: de hagyjuk abban.“

„De viláért sem hagyjuk abban, nevem Szan.“

„Szantavári Emil!“ szakita meg a' nő 's hévvel ölelt karjai közé, arcának örömvonási közé könyök vegyülének.

„Nem értem kegyedet, kiálték rábámulva.“

„O Emil! boldogabb korom emlékezet csillaga! emlékszik ön Szerenfy Juliára?“

„Szerenfy Juliára?“

„Igen! emlékszik ön réám?“

„Hatalmos ég! 's ön Julia? 's így kell önt látnom?“

„Ha ha ha! mind elviseli a' csábító az em-

lékezet vég foszlányait is! Igen Emil én vagyok! a' nyomorult a' förtelem, kinek imám az átok ön fejére, kenyerem a' gyalázat. Ön keblén derült egykor világom, 's hajh e' világ legének veszett szaga foltul ragadt lelkemhez, 's küldte az emberek sorából.

Hat éve—ah akkor még csak 15 éves valék—könnyenhivő 's hódítható mint minden hölgy e' korban, ekkor láttam előbb önt, falusi magányom egyetlen életderítő tüneménye ön vala, egyetlen lény kit addig láték testvéremen kívül, azon megromolt nemből, mellyhez fájdalom minket ellenállhatatlan ösztön vonsz, olly ösztön melly fásult kezek között éles törre válik, lemészárlóvá üdvünket becsületünket. Igen, ekkor láttam önt, vajha e' percz hozta volna halálot! Édenkerti boldogságom szétromboló kigyója ön vala, ön néger rabkint csuszott előttem térdein, hangja olly szendelágy, olly olvatag vala, hogy ég angyaláról ábrándoztam, 's hittem önnek, hittem ah, mert atyám szerencsétlenül meggyilkoltattott, 's nem volt az árvának egyetlen tanácsadója, csak egy lelketlen gyám, ki inkább öröködék saját haszna, mint drága becsületelem felett.... Ön nevet? ön gunyolja könnyüim? ön átkarol?... így!... nem ölelt ön soha magához méltóbb nőt mint most!... Igen Emil, akkor angyal valék, ön lehuza egemből, végtelen lön bukásom; de itt alant újra találkozáunk, legméltóbbak egymásra... Nevesse ön hogy a' kárhozat leczkét tart a' pokolnak a' mennyről, nevesse ön meddig lelke megszakad bele; de a' kárhozat is csak azért érzi nyomorultságát mert képzete van a' mennyről, hol tán örömet érzé egykoron! most átkozza, ki azt tőle elrabolta.

Édes Juliám! egy pohár hideg víz nem enyhítené heved? Hagyd el e' sok regényes tettetést, téged sorsod úgy hiszem megtanított rá mi az élet? én pedig nem sokat hajtok olly kétségbeesett hasztalan fecsegésekre. Mi különös van helyzetedben? nem puhább vankosod mint egykor atyád házánaál vala? nem diszesebb öltöny fedi tagjaid? házod butorai félérnek szülőid értékevel, úgy hiszem ételed is rendszeren kijár—'s ez hát a' nyomor miért átkodat érdemlem?

„Ugy eméssze önt öntudata mint engem e' fény között, o akkor tudom egy nyomorult koldus szalmazsákjával örömmel felcseréli büszke nyoszolyáját, felron-

gyaival fényes öltöneit melly csak azt ékítheti, kinek testén förtellemmé nem válik. Igen! illy atlasz susog azoknak természetén, kik imádtatva élnek, de nem illy ferdített kebel dobog alatta.“

„Hagyj fel okoskodásoddal ha nem ismered e' világot! A' mennyi nő hasonló hozzád, csak a' sors lehet kegyesebb másokhoz. A' te bünöd elfedi selyem öltöneid fényét, másoknak bünét fedi el a' selyem öltöny. Ennyit különböz nő nőtől. Lehetnek ábrándozók, kiknek széptevőjük az unalom, vagy egy egy elkeseredett poeta érzélgő rythmusa, nem mondom vagynak illy szenteskedő libák főként falun: jöjjenek ök városba, itt a' próbakő! Könnyü Minervának örizkedni Páris szerelmétől, midön az Venusnak nyújtja eris almáját, itt azonban a' Párisok neki is kijutnának, 's meglátnám akkor a' Zeüs koponyájából pattant szent, mint védné meg képzelt istenségét?“

„Sokromlott ifjat ismerék, szólt Julia, de ön mindazoknak mestere lehet. Van-e lány ki önt szereti a' bordélyházak lakóin kívül? ugy jaj annak, az szörnyen meg van csalatva. Ön az egész nővilágot egy förtelem seregkint nézi, fogja meg önt a' bünnek átka, 's ugy ismerje át a' nővilágot, mint ön nem ismeri mi egy nő?“

XI.

Jól mondád Julia... nem tudám mi egy nő? 's átkod megfogott.

A' kéjhölgy karjai közül csak hamar Vilmához röpültem. Magára leltem őt, nyájason fogadott, arcza kigyult az örömtől.

„Ön édes Emil, szóla, tegnap végtelen kétségek közt hagyta, sokat aggódtam sorsa fellett, hálá istennek hogy újra láthatom.“

„Kedves résztvevő! engedje nagysád egy kézcsokkal róni le köszönetemet.. hála istennek élek.“

„De ugyan fejtse már fel hová ment vala tegnap?“

„Édes Vilmám, engedje hogy azzal adós maradjak.“

„De én fősvény vagyok, 's nem szeretém hogy adósaim sokat hurczoljanak.“

„Édes Vilmám! legyen elég nagysádnak, hogy kegyét imádom, hogy legkisebb sértésnek is ön előtt éltem gátul áll.“

„En így sem értem önt Emil.“

„Vivnom kellett, azt kívánta szerelmem, nem hallá nagysád? hisz villámként repült szét a' hir.“

A' lányka kéjittason hullt karjaim közé, én átölelém őt... keblemen érzem keblét, 's a' benne forrongó ifju vért áthévülni csontjaimon.—Az indulat hatalma, a' mult éjen mellőzött gerjelem erőt vett rajtam, 's használni kívántam a' perczet, mellyben a' kéjtől részegülő bájteremtmeny elveszté öntudatát. De mint bórítas midőn az éltére mért csapásvése közt felüdül mámorából, felriadt a' lány élteként őrzött becsületje mellett, a' hó kezek alatt kéjtől részegülő lábaim tova tántorodának, 's mint bosszus nemtő állt előttem a' lány, ártatlanságának szüz méltóságában... Hah illy lesujtó perczem sohasem vala. Kirohantam mint örült börtönből.. 's öntudatlan futottam ide. Itt vagyok most szobámban, a' lány szüz szemérme megörzendi szemtelen mérenyem titkait, de miként kerüljek elébe? Hah csakugyan igaza volt Juliának... 's átka.. megfogott. Most Camill grófnőben van minden reményem, férje tanácsnok, eddigi titoknokának pályája nyilt, 's most más kell helyettek. Nekem innen távoznom kell; e' háznál nem ülhetek... hah most ötlük eszembe, éppen egy pört kell Camill grófhhoz vinnem.. ah ha csak a' grófnőt lelném hon.....

(Vége következik.)

VISSZATEKINTÉSEK AZ 1843k ÉVRE. Frankhon.

(Vége.)

A' kormány előintézkedései, mindeneffeltt Párisban, az a' sietség, mellyel az erősítvények végök felé közelitnek, olly temérdek számu katonaság tartása a' fővárosban, minden tanusitni látszik, mikép a' kormány átlátja a' jelen állapot kényes, veszélyes voltát, 's legalább az anyagi segédszerekkel készen akar állani; egyéb eszközök igen is távol jövőre volnának számítva, 's más tekintetben lennének veszélyesek, mint például az igazgatásnak olly annyira sürgetős egyszerűsítése, melly szükségkép az igazgatási ügyek néminemü decentralisatiójával volna megkezdendő, az az: nem mindent kellene Párisban özpontosítani, hanem a' helyhatóságoknak is az önigazgatásra némi befolyást adni; ámde akkor csak a' kormány ellenei: kelet és északon a' republicanusok és tulzó szabadelműek, nyugoton és delen a' royalisták nyernének külön

czélzataik kivitelére szabadabb munkatért. Tűrhető volna még a' központosítási rendszer, ha a' tisztviselők többsége birna kellett ismerekkel és tapasztalásokkal, de a' gyakran igen is rögtöni hivatal-változás, a' bureaux-k organizálásának módszere, azon tekintet, mellyel a' követek rokonaira lenni kell, 's részint a' csekély tiszti-dijak is olly nehézségek, miket nem kicsi dolog elhárítani 's megváltoztatni. Igen könnyü a' hivatalba léphetés utja is, nem lévén szigoru vizsgálatok rendelve a' kezdő statusszolgákra aézve, hogy a' készületlenek hulljanak. Valamig az igazgatási erömü a' mostani marad, mindaddig hasztalan az országos költséget apasztani ezéző minden kísérlet.

Mind a' mellett is, hogy a' financia éppen nem áll kedvező lábón, elhalaszthatlan szükséggé vált egy költséges vasútépítés, 's minthogy az erre megkívántató tőkék nem valának egyszerre kaphatók, olly félszeg rendszerhez nyultak mellynek lehetetlen soká fennállani: a' földalapnak, mellyen a' pályák elvonulnak, megvásárlását nagyrészint a' megyék és községekre hagyták, a' földmunkákat a' status veszi át, 's a' kiépítést társaságoknak kell átvenni, mellyért nekik a' vasutboli jövedelem libramos időre, 40, sőt 99 évre is biztosítani fog. Ez ellen ama nagy nyomaték ellenvetést tevék, miszerént a' status temérdek áldozatokat tesz, mellyek hosszu éven át csak a' társaságoknak lennének hasznára — 's tevék a' második nem kevésbé nyomós ellenvetést, mikép személy és áruszállítási szabadalom adatnék ekként a' társaságoknak, mellyel ezek nagy mértékben fognának visszaélni, mint ezt Angolhon példája mutatja, hol azon gondolkodnak, hogy a' vaspályákat mind megvásárolják a' status részire, 's azokat a' nagy néptömeg érdekeinek kedvező módon kezeljék. Fájdalom gyakori tapasztalás tanusítja, hogy a' közönség és részvényes társaságok érdekei nem azon egy dolog, sőt inkább nagyobb pillantati hasznót találnak az utolsók abban, ha kevesebb számu személyeket jó drágán, mint nagyobb számut olcsón szállitnak. A' status máskép számít: rá nézve a' közlekedés könnyítéséből egy sereg mellékhasznok származnak, ugy hogy neki érdekében áll lehető legtöbb egyéneket szállítani a' vasutakon, ha bár kevesebb egyenes haszonnal. Ezen általános okokon kívül, mellyek a' vas-

utnak társaságokrai áthagyását ellenzik, Frankhonban még különyszerű okok is léteznek: eddigelé egy társaság sem vihették ki valamely nagyobb vaspályát a' status segélye nélkül, a' statusnak hát még is fizetni kelle; továbbá vizsály támadt a' tőkepénzesek 's a' kormány közt, mi a' vasutak építését több évekre elhuzta: a' tőkepénzesek, Rotschild főnöklété alatt, megvonták erre segedelmöket a' kormánytól, mivel olly hasznokat akarának magoknak kikötni, mellyeket nem adhatta meg a' kormány. Még is keserűn hányják szemére ennek a' pénzváltókkali összeköttetését, 's a' kamarába kerülvén ama javaslat, melly az északi határ felé menő vaspályát egy Rothschild elnöklété alatti társaság által tervezé építtetni, olly iszonyu vihar támadt a' lapokban a' társaságnak adott szerentűli kedvezmények ellen, hogy a' kamara, melly különben is titkos gyűlöletet táplál szívében Rothschild ellen, a' javaslat ellen nyilatkozék 's vissza kelle ezt venni. E' részben Frankhon közepén áll Angol és Némethon között: még nem jutott olly vagyons- és hatalmi pontra, hogy magányosok illetvén óriási vállalatokat önerejökre hagyatva kivihetnének, 's még is eléggé erős ellenzék létezik a' kormánnyal szembe, melly egy illy befolyási eszköz használatát egyedül a' kormánynak hagyni koránt sem hajlandó. Innen magyarázható a' több ideig tartott, ide meg odai ingadozás, míg Angliában a' magános vállalkozók elég tehetősök voltak a' vasutakat önrovásukra fölépitni és kezelni. Némethonban pedig a' kormányok vagy magok vevék át legott az építést, vagy legalább megszorítások mellett engedék át magánosoknak a' közönség hasznára.

Egyike ez a' legszembeötlőbb példának arra, hogy az ujkori elmélet szerint, magán-szorgalomnak feltétlenül mindent átengedni nem lehet, 's hogy az illy magárahagyás következtében a' legaggasztóbb roszaik ütnek ki egész osztályaira a' társaságnak, míg végre szükség-től kényszerítve kell a' statusnak beelegyedni, miatt a' kelletnél több kormánykodás, a' mindenbei avatkozás másfelől mindinkább egyesek és községek terhére válik. Ha vasutaknál egyesek részén a' túlerő, akkor más iparágakban tűnik fel az erő hiánya, 's az állodalom hatályos befolyása egyebütt válik szükséggá; ide tartozik Frankhonban névszerint a' hegyek uj-bóli megérdősítése mellyek kipusztítása

kivált a' Rhone és Durance völgyeiben évről évre károsb hatásokat gyakorol. A' kormány hatós intézkedéseket tett e' végre 's különösen községi erdészek allítása iránt egy törvényt vitt keresztül a' kamarán, de a' melly évek mulva termendi meg jótékony gyümölcsseit. Ide járul egy Catalonia és Felső-itália mintája szerint készített öntözési rendszer, melly indítványba hozatott, de tanácskozás alá többé nem vétetett. Ennek kivihetése Frankhonban, a' törvényhozáson kívül is, nem kevés formai nehézséggel jár, minthogy a' status maga kívánja a' kezelést átvenni, mi csak a' községeket és bizottmányokat illetheti az állodalom felügyelete alatt; azonban e' rendszer behozatala nem soká haladhat, mert egy illy törvény, kivált az ország déli tartományaira, rendkívül fontosságu, 's végrehajtása marhatenyésztést és földmívelést egyiránt elősegíthet. Ha a' részekre szakadozott, kicsinyes érdekeket hajhászó követekháza, mellynek egyéni önzése ellen hovatovább keményebb szövatok hangzanak, illyszerű terjedelmes intézkedésekkel nem sokat kíván törödni és foglalkozni, akkor az ország igazi törvényhozása mind inkább a' pairkamarába, hol nagyszámu öreg tapasztalt statusférfiak ülnek, 's a' departementek köztanácsaiba (Conseils généraux) vonuland, mellyeknek néhány év óta megengedte a' kormány; tanácskozásaikat közhírré tenni; ennél fogva a' kormány igazgatási rendszabályai a' nagy közönség elébe jönnek, még mielőtt a' kamarákhoz jutnának, 's az igazgatási schlandriánnak, mint szintén a' követház rövidlátásu önzésének azáltal kellő gát vettetik. Több állandóság jöhet az igazgatásba, úgy hogy egy ministerium fenállását többé nem egy tisztviselő- és egyedárusokból összetett centrum szévélye feltétezi.

A' kereskedelmi viszonyok emelésére nem igen sok, valami csakugyan történt a' mult évben: illyen vala a' czukorkérdés végképeni eligazítása, melly oda lön eldöntve, hogy a' répaczukorvám kevés évek mulva a' nádczukorvással egyenlővé fog tétetni. A' kormány ezáltal igen is czélt érend: a' répaczukor mivelés nem üzetik többé olly erősen, de nem is fog elnyomatni, mi egy tengeri háboru esetére fontos egy kérdés. A' frankgyarmati czukorra nézve saját szerű terv van készítve, mellynek

ugy a' gyarmati ültetők, mint a' szegény rabszolgák érdekében minél hamarábbi valósulása ohajtandó. A' czukorgyártást nagyban akarják üzni 's erre az ültetvényekből a' czukornádat készen venni; e' szerint elválasztatnék a' gyári munka a' mezei munkától, az utolsó maradna csak a' rabszolgáknak és sokkal könnyebb volna a' rabszolgaságból szabadsági állapotba lassankénti átmenetet találni mint most, midőn a' czukormalmokban dolog leggyűlöltebb a' négerek előtt. Azonban mind ez keveset segít a' sajátképeni bajon, mellyben a' gyarmatok, 's a' gyarmati kereskedés a' miatt szenvednek, mert az anyaországon kívül minden más országgal kereskedésnek megtiltása mind csak fenáll. A' frank kormány nem tud még eddigi kereskedési rendszerével felhagyni 's lehetetlen is addig más utra térnie, valámig az erdő és bányabirtokosok egyed-árussága, kik erősségeiket a' kamarák és kormány közepette ütötték fel, le nem rontatják, vas és fa olcsóbbá nem tétetik, 's ekkép a' hajóépítésen segítve nem lézsen. Ezen egyed-árusságok gátolják a' belföldi kereskedésnek is kifejlődését.

Politikai nézetek indíták Frankhont Szardíniával szerződésre lépni, melly a' mult évben létre is jöve, és Piemontra különösen fontos az Algir felé folytatandó hajózásra nézve; ebben egész 1857ig nagy része volt Szardíniának, a' midőn rögtön egy frank rendelvény az idegenek Algir feléi kereskedését, főleg a' szardíniait és ausztriaiit súlyosan éré. Az új szerződés visszaadja a' szardíniai kormánynak az egykor élvezett kedvezmények nagy részét, 's az erőteljesen serdülő szardíniai tengerészet, mellynek összeköttetései Amerikában is mind inkább terjednek, ezáltal frigyesevé válik Frankhonnak 's ennek a' középtenger felett lassanként erősbuló tulnyomóságát nem kevéssé fogja segíteni. Ennél fogva Frankhon nagyobbára kiegyenlité azon károkat, mellyek rá Piemontnak Angliával tavaly előtt kötött szerződéséből következtek, 's ön befolyását itt és a' többi Italiában annál szilárdabb lábba tette, mivel a' Frankhontoli félelem, mintha ez olaszthoni revolútiós törekvéseknek kedvezne, lassanként elenyészett. Ezen Olaszthonnal kötött, 's részint tágabbra eresztett kapcsolatok, mellyek nagy mértékben vonák magukra Angolhon figyelmét, láthatólag arra mutatnak, mikép Frankhon a' kö-

zéptengeren igen munkás szerepre készül, mi alatt atlanti partjain, Angliával szemközt, inkább védőleg akar állani, tervbe van ugyan is ezt a' tengerpartot minden pontokon ályutelepek által védeni, mellyeknek egy része már is készen áll. Összefüggésbe van ez Frankhon azon tervével, miszerént az egész román délt saját gyámsága alá szándékszik hajtani, hatalmát a' középtengeren emelni, 's így a' jövő minden eshetőségeire magát készen tartani. (Ansl. után.)

Egy Nőhöz.

Király ha volnék, följajlanám
Neked hű népem, mint vazalli hért,
Királyi székeim, gyémánt koronám,
Vezérbotom, 's öröklött szép hazám,
Egy pillantásodért.

Isten ha volnék, rád pazérlanám
Föld, tenger kincsét, 's a' végetlen tért,
Szeráphi kart, melly néz imádvá rám,
Arany napom 's csillagzó palotám
Egyetlen csókodért.

H. V. után

Ármány.

Tölgy és rózsza.

Rózsza nyillik szikla-ormon,
Rózsza! föld legszebb virága,
'S rajta fityolként borul el
Ifju tölgyfa lombos ága.

És a' tölgy a' nap hevétől
Órzi hűn a' gyöngye rózsát,
Melly hozzá hajlik mosolygva
'S atkarolja mátka társát.

Igy virul az én szerelmem
Távol, bús-édes magányban,
Senki hol nem háboríthat —
Egy szemérmes kis leányban.

Én a' tölgy, és ő a' rózsza;
Atfon ő forró karával;
'S védem én a' bájvirágot
A' hűség lomb-fityolával.

Urházy György.

Holmi.

Nem győztek sokan álmélkodni mint valamely világsudáján a' szentpétervári udvar ügyességén, miszerént képes volt az elhamvadt téli palotát egy év alatt ismét tökéletesen helyreállítani. Halljuk csak Custine-t, a' lel-

kes utazót, miként jártak el e' nagy mű végrehajtásában. H a t e z e r munkás volt szakadatlan foglalatlan az építés körül; bár többen haltak el naponta, legott mások állították helyökbe. 25—30 foknyi hidegben dolgoztak e' munkások olly termekben, mellyek 30 foknyira voltak hevítve, hogy annál gyorsabban eszközöltetnék a' kőfalak megszáradása. Beszéltek nekem, mond Custine, hogy a' kik a' leg-erősebben fűt szobákban festettek, kéntelenek voltak némi jég sapkát tenni fel, hogy a' szörnyű hőségben, mellyet munkájok alatt ki kellett állniok, eszméletüket megtarthassák. Igy és nem máskép sikerült, az oriai építményt egy év lefolyta alatt egészen megtökélleni. —

Egy amerikai tábornok mondá R o t s c h i l d n a k Párisban, hogy az Egyesült státusok Angliával váltig háboruba fognának keveredni. „Mondja meg ön honi kormányának —viszonza Rotschild—hogy ön beszélt velem, 's én, mint kormányzója egész Europa pénzhatalmának, mondottam önnek, mikép az teljességgel nem képes háboruhoz kezdeni, mert többé egy dollart sem kap kölcsön.“ —

(Egy híres angol különcz) L o n d o n b a n n e m r é g m e g j e l e n t e g y s z e l l e m d ű s , m a g a i d e j é b e n n a g y h í r ű e m b e r n e k é l e t i r á s a , k i t a z o n b a n n e m i g e n f o g n a k o l v a s o i n k i s m e r n i , a' S e l w i n G y ö r g y é . S z ű l e t e t t 1 7 1 9 ' s m e g h a l t 1 7 9 1 b e n , a' t e r m é s z e t t ű l s o k e l m é n c z s é g g e l f e l r u h á z o t t , e g y é b i r á n t f ő n e m e s , r o p p a n t v a g y o n n a l b i r t é s s z á m o s h i v a t a l o k k a l , m e l l y e k b e n s e m m i e g y é b t e n n i v a l ó j a n e m v o l t , m i n t a' s z é p é s g a z d a g f i z e t é s e k é t b e v e n n i . E z e n k ű l é l t e l e g n a g y o b b r é s z i n á t a l h á z i k ö v e t v o l t , d e e g y e t l e n e g y i z b e n s e m s z ó n o k o l t . M ű v é s z e t é s d i v a t b e l i d o l g o k i s m e r e t é b e n s e n k i s e m v o l t p á r j a , i n n e n P á r i s b a t e t t g y a k o r u t a z á s a i a l k a l m á v a l a z á n g o l u d v a r i h ö l g y e k t ű l m i n d i g e z e r f é l e m e g b i z á s o k k a l v o l t h a l m o z v a , m e l l y e k e t ő m i n d e g y i g s z e m é l y e s e n v é g r e h a j t o t t . A' k ű l ö n c z k ö d é s n e k ő i s , m i n t t ö b b i r e m i n d e n a n g o l , k é n t e l e n v o l t m e g f i z e t n i a d ó j á t , e g é s z a z ő r ű l é s i g s z e r e t v é n h o l t t e s t e k e t l á t n i ' s k i v é g e z t e t é s ö k e n j e l e n l e n n i . A z é r t s i e t t e k n e k i m i n d e n f e l ű l h i r ű l a d n i , v a l a h o l c s a k e g y s z e g é n y b ű n ö s e m b e r f é l v a l a a k a s z t a n d ó , 's e k k o r ő r ö g t ö n a' l e g g y o r s a b b a l k a l m o n h a l a d o t t a' h e l y s z i n é r e , l e l k e h ő v á

gyát csillapítani. Párisba ment például, csak hogy egy híres rabló kivégeztetését láthassa, melly megtörténvén félóra mulva ismét visszautazott. Még csak lepakolva sem volt kocsija. Holland lord halálos ágyban fekvén megtudta hogy Selwyn nála volt, 's tudakolta a' beteg hogy létét. „Ha ismét eljő,“ monda a' lord, „engedjék őt hozzám bejöni; ha még élek, én fogok örvideni hogy őt láthatom; ha halva leszek, akkor Selwyn fog örvideni hogy holttestemet láthatja.“ —

A' „Charivari“ szerint egész Chinában csupán egy hirlap jelen meg, neve: king pao, vagy a' császári székváros hirnöke, 's évente mintegy 3 tallér az ára. Minden ki reá előfizetni nem akar, 25 bambusznádat kap! — 'S ez fog.

Midőn egykor Voltair bizonyos barátjával sétálna, utjokban találkoztak egy lelkészszel, ki az oltári szentséget egy beteghez vivé. A' philosophus levette kalapját; bámulva kérdé barátja: tán megengesztelődött volna istenével? „Amugy tűrhetőleg“ viszonza Voltair, köszöntjük egymást, de még nem szólunk egymáshoz.“ —

Egy tanuló udvarlását akará tenni tanárjának. Sokan váraokztak az előszobában 's mindenikre is eljutott idővel a' sor. Csak a' tanulónak, ki csinos szakállát viselt, kelle legutoljáiig váraokozni. Elvégre bebocsáttatván, monda neki a' tanár: „Hogy viselhet ön mint papságra vágyó, szakállat?“ — „En szakállat?“ felelt az elálméklodva 's kezével az arczához kapott, „minden bizonnal addig fogott az államon nőni, mig az előszobában váraokztam.“

Mint elfogná Mózeset a' csuda, ha az Ábrahám keblét szabad volna elhagynia, 's még egyszer a' veres tenger körüli pusztán vándorolnia. Ott most Suez től Kairoig angol gyorskocsi jár, minden hét mértföldre váltott előfogattal, vendégfogadókkal, 's zöld kötényű pinczerekkel. A' pusztán, hol hajdon 40 évig bujdosott a' választott nép, négy nap alatt keresztül mehetni. —

A t y a . L e á n y o m t u d o d m i t m o n d b ö l e s S a l a m o n : h a t é g e d e t a' r o s z i f j a k c s a l o g a t n a k n e k ö v e s s e d ő k e t . —

L e á n y . D e a p á m , m i t c s i n á l j a k h a a' j ö k e s a l o g a t n a k ?